

STŘET ZÁJMŮ
ZÁKONNÁ ÚPRAVA
Z POHLEDU ORGÁNŮ
ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

*JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.
Praha, 2017*

Na cestě k platné zákonné úpravě střetu zájmů ...

- **Zákon ČNR č. 238/1992 Sb., o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu a o neslučitelnosti některých funkcí (zákon o střetu zájmů)**
 - účinnost od 7. 6. 1992 do 1. 1. 2007
 - omezená osobní působnost (poslanci, senátoři, členové vlády)
 - „politická kontrola“; omezené sankce
- **Zákon č. 96/2005 Sb. - novela zákona o střetu zájmů**
 - rozšíření osobní působnosti i na představitele obcí a krajů
 - zrušen nálezem Ústavního soudu č. 283/2005 Sb.
- **Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů**
 - revizní novela č. 216/2008 Sb. (komplexní pozměňovací návrh)
 - „školská novela č. 350/2009 Sb. (ředitelé škol)
 - **novela „lex Babiš“ č. 14/2017 Sb.**

Průběh projednávání návrhu novely zákona o střetu zájmů č. 14/2017 Sb. („lex Babiš“)

- 31. 7. 2015 - vláda **předložila** návrh do PS
 - elektronizace evidence; majetková přiznání při nástupu do funkce
- 16.12. 2015 – návrh prošel prvním čtením
- do července 2016 – projednávání ve výborech (ÚPV)
- 14.9.2016 – PS schvaluje ve třetím čtení
- 19.10.2016 – Senát přijímá pozměňovací návrhy
- 29.11.2016 – PS schválila senátní verzi
- 19.12.2016 – Prezident vrátil zákon do PS
- 11.1.2017 – PS přehlasovala prezidentské veto
- **Zákon č. 14/2017 Sb.** - zákon **nabývá účinnosti dnem 1. září 2017**,
 - s výjimkou čl. I bodu 17 (účast v médiích + zákaz dotací + zákaz účasti ve veřejných zakázkách),
 - čl. II bodu 6 a čl. IV, které nabývají účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

„Politici“ - § 2 odst. 1

Osobní působnost zákona

„Nepolitici“ - § 2 odst. 2, 3

Ústavní
činitelé

Poslanci a
senátoři

Členové vlády
a náměstci

Bankovní
rada, RRTV,
ERU, NKU ...

Volené
orgány
obcí a
krajů

Uvolnění
krajští
zastupitelé

Uvolnění
zastupitelé obcí
a městských
částí

Všichni
starostové a
místostarostové

Všichni radní
(krajští i
obecní)

Zaměstnanci

Vedoucí úředníci
obecních a
krajských úřadů

Statutárové PO
zřízených
zákonem a
příspěvkových
organizací

Vedoucí
zaměstnanci
(2. – 4. stupeň
řízení)

Představení ve
státní službě
(2. – 4. stupeň
řízení)

Ostatní

Soudci a státní
zástupci

Voják z povolání
(od plukovníka
výše)

Vedoucí
příslušník
bezpečnostních
sborů

Osobní působnost zákona veřejní funkcionáři na úrovni obcí

■ Volení členové orgánů obcí

- § 2 odst. 1 písm. p) **uvolněný člen zastupitelstva**
 - (upřesnění „dlouhodobého uvolnění“)
- § 2 odst. 1 písm. q) **neuvolnění starostové, místostarostové a radní**

■ Vedoucí úředníci městských a obecních úřadů

- podílející se na výkonu správních činností - funkční vymezení (§ 2 odst. 3)
 - příkazci finančních operací nad 250.000,- Kč (*„je oprávněn nakládat“*)
 - účast na zadávání veřejných zakázek (*„bezprostředně se podílí na rozhodování“*)
 - rozhodují ve správním řízení (*mimo blokové řízení*)
 - podílí se na vedení trestního stíhání

■ Příspěvkové organizace zřizované obcí

- ředitelé + vedoucí zaměstnanci 2, 3, 4 stupně řízení
 - **Vyjmuty školy a školská zařízení**

Omezení výkonu podnikatelské činnosti (§ 4)

- **TÝKÁ se ministrů, náměstků** a některých dalších představitelů celostátních úřadů a orgánů
- **NETÝKÁ se poslanců, senátorů, starostů, zastupitelů**, atd.
 - bez ohledu na to, zda jsou uvolněni
 - i ti však musejí podávat oznámení o činnostech - § 9 *společnictví v podnikajících právnických osobách*
- **Přehled omezení:**
 - zákaz podnikání a jiné výdělečné činnosti
 - zákaz výkonu funkce statutárního orgánu podnikající právnické osoby
 - zákaz dalšího pracovněprávního nebo služebního vztahu
 - **generální licence** (správa vlastního majetku, činnost vědecká, pedagogická, publicistická, literární, umělecká, sportovní)
 - ukončení bez zbytečného odkladu - lhůta 30 dnů

Omezení ve vztahu k médiím (§ 4a)

- **týká se VŠECH veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst.1 – včetně členů vlády, poslanců, senátorů, starostů, radních ...**
- VF nesmí být provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku **ani společníkem, členem** nebo ovládající osobou **právníké osoby**, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo **vydavatelem periodického tisku**
- **povinnost ukončit** provozování rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydávání periodického tisku nebo **ukončit svou účast nebo členství** v právnické osobě (...) bez zbytečného odkladu (...) nejpozději však do 60 dnů ode dne zahájení výkonu veřejné funkce

Omezení účasti na veřejných zakázkách (§ 4b)

- **týká se pouze ministrů a dalších členů vlády**
 - obchodní společnost, ve které má člen vlády nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % se **nesmí účastnit veřejných zakázek** jako účastník nebo poddodavatel prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci; **zadavatel je povinen takovou obchodní společnost vyloučit ze zadávacího řízení; nesmí být ani zadána veřejná zakázka malého rozsahu**
 - je zakázáno poskytnout dotaci nebo investiční pobídku obchodní společnosti, ve které má člen vlády nebo jím ovládaná osoba podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti

Odměna za členství v podnikajících subjektech (§ 5)

■ **Dosavadní úprava:**

- *Veřejnému funkcionáři (uvolněnému) který zastupuje kraj nebo obec v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj nebo obec má podíl nebo hlasovací práva, **nenáleží za tuto činnost odměna.***

■ **Nová úprava:**

- *Veřejnému funkcionáři (uvolněnému), který **je obcí určen**, aby vykonával funkci člena řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, pokud v ní obec nebo jí ovládaná právnická osoba má podíl nebo hlasovací práva, **nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění.***
- ***Výjimka:** plnění, které veřejný funkcionář obdrží v podobě **úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce** nebo které obdrží **v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů** v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 10 000 Kč ročně.*

Inkompatibilita po skončení výkonu veřejné funkce (§ 6)

- *omezení některých „výdělečných“ činností po skončení výkonu funkce*
 - zákaz společenství,
 - účasti v orgánech
 - zákaz zaměstnaneckého vztahu
- *po dobu 1 roku od skončení výkonu veřejné funkce*
 - pouze podnikající právnická osoba (nebo zaměstnavatel) nebo jí ovládané právnické osoby
 - **úspěšná nadlimitní veřejná zakázka v uplynulých třech letech**
- na úrovni obcí se týká:
 - uvolněných zastupitelů,
 - vedoucích úředníků
 - ředitelů a vedoucích zaměstnanců příspěvkových organizací
- obdoba konkurenční doložky
- není rozhodující způsob zániku funkce
- *pouze v případech, kdy veřejný funkcionář nebo orgán, jehož byl členem, rozhodoval o úspěšné nadlimitní veřejné zakázce*

Druhy povinných oznámení dle zákona o střetu zájmů

- **oznámení o osobním zájmu**
 - podává se v průběhu jednání kolektivního orgánu
- **vstupní oznámení**
 - skutečnosti rozhodné ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce
 - zapisuje se do CRO do 30 dnů od zápisu (45dnů od vzniku funkce)
- **průběžné oznámení**
 - skutečnosti rozhodné k období (kalendářnímu roku) v průběhu výkonu funkce
 - zapisuje se do CRO do 30.6. následujícího roku
- **výstupní oznámení**
 - skutečnosti rozhodné k okamžiku zániku funkce
 - zapisuje se do CRO do 30 dnů od zápisu (45dnů od zániku funkce)
- **mimořádné oznámení**
 - týká se všech veřejných funkcionářů **k datu 1. září 2017**

Oznámení o osobním zájmu (§ 8)

- vztahuje se pouze na členy kolektivních orgánů
 - nikoliv na poradní orgány obcí a krajů
- povinnost oznámit svůj poměr k projednávané věci, pakliže
 - vystoupí v rozpravě (tajemníci a ředitelé úřadů)
 - předloží návrh nebo **je oprávněn hlasovat**
 - vzhledem k výsledku projednávané věci by mohla vzniknout osobní výhoda nebo újma nebo jiný osobní zájem
- neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý **ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů.**
- oznámení pouze ústně - vždy do zápisu
- nově sankce za porušení povinnosti: § 23 odst. 1 - pokuta až 50 tis. Kč
- *vazba na ust. § 83 odst. 2 zákona o obcích*

Oznámení o činnostech (§ 9)

- Týká se těch veřejných funkcionářů, jimž není zákonem činnost zakázána
- Oznamuje se:
 - **podnikání nebo OSVČ** (předmět, způsob, místo)
 - **společství nebo členství v podnikající právnických osobách** (firma, sídlo)
 - **členství ve statutárních, řídicích, dozorčích a kontrolních orgánech podnikajících PO**
 - **pracovněprávní nebo obdobný vztah nebo služební poměr**
 - je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, anebo společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.
- uvádí se **pouze údaje o skutečnostech majících vztah k době výkonu veřejné funkce**
 - nikoliv ukončené činnosti před započítáním výkonu veřejné funkce

Oznámení o majetku (§ 10)

- majetek, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce (**vstupní oznámení**)
- majetek, který nabyl v průběhu výkonu funkce (**průběžné oznámení**)
- vlastnictví výlučné nebo spoluvlastnictví (vč. SJM)
- **Věci nemovité** (hmotné i nehmotné) – v jakékoliv hodnotě !!!
- **Věci movité určené podle druhu** nad 500.000,- Kč
 - Vstupní oznámení jednotlivě
 - Průběžné oznámení souhrn (započítávají se jen věci nad 50.000,- Kč)
- **Cenné papíry** včetně práv k nim
- **Podíl v obchodní korporaci**

Oznámení o majetku (§10)

vstupní oznámení

nemovitost	cenný papír	obchodní podíl	movitá věc určená podle druhu (nad 500 tis. Kč jednotlivě)	
<i>způsob nabytí</i>			<i>způsob nabytí</i>	<i>cena obvyklá</i>

průběžné oznámení

nemovitost		cenný papír	obchodní podíl	movitá věc určená podle druhu (nad 500 tis. Kč úhrnem; započítávají se jen věci nad 50.000,- Kč)	
<i>způsob nabytí</i>	<i>cena nabytí</i>			<i>způsob nabytí</i>	<i>cena nabytí</i>

Oznámení o příjmech a závazcích (§ 11)

- **Příjmy** - jakékoliv peněžité příjmy nebo jiné majetkové výhody, zejména dary (s výjimkou darů uvedených v oznámení o majetku podle § 10) odměny, příjmy z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, dividendy nebo jiné příjmy z účasti nebo činnosti v podnikajících právnických osobách získané během výkonu funkce, pokud **souhrnná výše přesáhne v kalendářním roce 100 000 Kč**;
 - za peněžitý příjem se **nepovažují plat**, odměna nebo další náležitosti, na které má veřejný funkcionář nárok v souvislosti s výkonem funkce **a příjmy manžela** nebo partnera veřejného funkcionáře; do tohoto souhrnu se **nezapočítávají dary, jejichž cena je nižší než 10 000 Kč**,
- **Nesplacené závazky (vstupní oznámení)**, které má ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce - pouze **nesplacené závazky převyšující v jednotlivém případě částku 100 000 Kč**.
- **Nesplacené závazky (průběžné oznámení)**- zejména půjčky, úvěry, **nájemné**, závazky ze smlouvy o nájmu s právem koupě nebo směnečné závazky **vzniklé v průběhu výkonu funkce**, pokud **souhrnná výše závazků** přesáhla k 31. prosinci kalendářního roku, za nějž se oznámení podává, částku 100 000 Kč.

Způsob podávání oznámení

- **Obecní úřad** („podpůrný orgán“): neprodleně, nejpozději však do 15 dnů ode dne zahájení nebo skončení výkonu funkce (jméno, datum a místo jeho narození, funkce, datum zahájení a skončení)
- **Veřejný funkcionář:**
- **při zahájení výkonu funkce:** do 30 dnů ode dne zápisu do CRO
- **v průběhu výkonu funkce:** k 30. červnu následujícího roku
 - rozhodující je doba výkonu veřejné funkce (IV. ÚS 215/94 - zákaz retroaktivity)
 - nutno podávat i negativní oznámení
- **při ukončení výkonu funkce** - lhůta 30 dnů ode dne zápisu do CRO
 - není rozhodující způsob ukončení; platí zřejmě i při opětovném výkonu VF
- **nově výlučně elektronická forma** prostřednictvím registru oznámení
 - vede Ministerstvo spravedlnosti; výjimka pro soudce – podávají písemně u Nejvyššího soudu

Vedení registru oznámení

- **Centrální registr oznámení** = informační systém veřejné správy <https://cro.justice.cz>
- **Evidenční orgán = Ministerstvo spravedlnosti**
- Každý má právo **bezplatně nahlížet** prostřednictvím veřejné datové sítě v rozsahu stanoveném tímto zákonem do registru oznámení.
- Oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 **jsou dostupná bez předchozí žádosti (včetně starostů, místostarostů, členů rady atd.)**
 - *Lze nahlížet v rozsahu všech skutečností s výjimkou data a místa narození a identifikace nemovité věci*
- Do oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 2 je možné nahlížet na základě žádosti.
 - *Lze nahlížet v rozsahu oznámení o činnostech (§ 9), nemovitostech a podílech (§ 10 odst. 2 a, c), peněžité příjmy a jiné výhody (§ 11 odst. 2 písm. a) s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci.*
- Každý má právo sdělit evidenčnímu orgánu skutečnosti, které nasvědčují nepravdivosti nebo neúplnosti údajů uvedených v oznámeních - evidenční orgán do 30 dnů ode dne obdržení sdělení oznámí tomu, kdo sdělení podal, jak bylo s jeho sdělením naloženo.
- Evidenční orgán **porovnává údaje uvedené v registru oznámení s údaji uvedenými v jiných informačních systémech** – návrh na přestupkové řízení **správnímu orgánu příslušnému k projednání správních deliktů**

Deliktní odpovědnost - přestupky

▪ Pokuta 1.000 až 50.000,- Kč

- neoznámení osobního zájmu
- uvede zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje nebo neučiní oznámení v řádné lhůtě

▪ Pokuta 1.000 až 250.000,- Kč

- vykonává funkci nebo činnost, která je neslučitelná s výkonem funkce veřejného funkcionáře,
- je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku
- pobírá odměnu v rozporu se zákonem

▪ Pokuta 1.000 až 500.000,- Kč

- poruší zákaz výkonu činnosti po stanovenou dobu od skončení výkonu funkce

▪ **projednává v přenesené působnosti městský úřad ORP**

- nelze projednat v blokovém nebo příkazním řízení
- nelze uložit napomenutí

Přechodná ustanovení (v r. 2017)

- obecní úřad v přenesené působnosti zapíše do registru informace o všech veřejných funkcionářích, do 30 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona = **nejpozději do 30. září 2017**
- **do registru obecní úřad zapíše:**
 - **jméno a příjmení** všech veřejných funkcionářů, kteří jsou veřejnými funkcionáři ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona a vykonávají funkci v oboru působnosti této právnické osoby nebo jejího orgánu nebo její organizační složky,
 - **datum a místo** jejich narození,
 - **právnickou osobu** nebo její orgán nebo organizační složku, ve kterých veřejný funkcionář působí, jejich funkci, kterou v této právnické osobě nebo jejím orgánu anebo organizační složce zastávají, a datum, od kterého funkci vykonávají,
- obecní úřad neprodleně poté, co do registru oznámení zapíše údaje informují příslušného veřejného funkcionáře o tom, že byly do registru oznámení zapsány údaje o něm a o datu, dokdy je veřejný funkcionář povinen podat oznámení
- obecní úřad vydá veřejnému funkcionáři na jeho žádost uživatelské jméno a heslo pro přístup do CRO

Přechodná ustanovení (v r. 2017)

- každý veřejný funkcionář je povinen **ve lhůtě od 1. října 2017 do 30. listopadu 2017** učinit do registru (elektronicky) oznámení podle:
 - § 9 – **oznámení o činnostech** ,
 - § 10 odst. 2 - **(oznámení o majetku)**
 - § 11 odst. 2 písm. b) - **(nesplacené závazky)**
- podle **stavu ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona (1. září 2017) a hodnoty majetku ke dni podání oznámení**
- ve lhůtě do 30. června 2018 podává VF pouze oznámení podle § 11 odst. 2 písm. a) zákona (příjmy za dobu výkonu funkce)
- dosavadní oznámení je třeba archivovat min. 5 let (do r. 2022)

*Iustitia est ars boni
et aequi ...*

Platí to i pro střet zájmů ...???

Děkuji za pozornost !!!

petr.kolar@vsci.cz